

## **Svenska**

**Målet med undervisningen är att eleverna ska ges förutsättningar att:**

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer, och
- söka information från olika källor och värdera dessa.

### **Vad och hur arbetar vi i svenska.**

Vi arbetar i två grupper, åk. 1-3 och åk. 4-6. Föra att säkerställa innehållet i målen kommer eleverna att arbeta i fler grupperingar med ett innehåll som följer progressionens tanke för ämnet svenska.

### **Vad undervisar vi om i svenska:**

#### **I årskurs 1-3**

##### **Läsa och skriva**

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll.

De konkreta sätt som en läsare använder för att angripa en text. Lässtrategier handlar om något som läsaren gör med texten.

Få undervisning om hur man går tillväga för att läsa olika texter.

- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar.

Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt litterära personbeskrivningar.

Skriva texter som har en enkel handling och där det ingår personbeskrivningar.

- Enkla former för textbearbetning, till exempel att i efterhand gå igenom sin text och göra förtydliganden.

Förståelse för att den första texten alltid kan utvecklas och förbättras.

- Handstil och att skriva på dator.

Skrivundervisningen ge eleverna lust att skriva och ge uttryck för fantasi och berättarglädje.

Skriva på ett sätt som kommunicerar funktionellt och väl med mottagaren.

Skriva med tydlig handstil.

Bygga läsliga och läsvärda texter på dator.

Behöver inte vara ett mekaniskt tränande av bokstävernas form utan det går lika bra utveckla en tydlig handstil genom att skriva egna texter.

Innehållet här är något som eleverna ska fortsätta utveckla under hela sin skoltid.

I

- Språkets struktur med stor och liten bokstav, punkt, frågetecken och utropstecken samt stavningsregler för vanligt förekommande ord i elevnära texter.

Undervisning i grammatik och stavning i grundskolans alla årskurser.

Behärskar man dessa sidor av språket ökar den språkliga tryggheten och lusten att uttrycka sig.

Läraren att utformar innehållet.

- Alfabetet och alfabetisk ordning.

Något man måste kunna innan man kan leta i ordböcker och uppslagsverk.

- Sambandet mellan ljud och bokstav.

När eleverna förstår och kan sambandet mellan ljud och bokstav så behöver inte den delen av läsförmågan utvecklas vidare.

### **Tala, lyssna och samtala**

- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer.

Stor betydelse för elevernas tilltro till sin språkförmåga.

Lyssnandet nämns bara i årskurserna 1–3.

Välja vad undervisningen ska utgå från i det här kunskapsområdet.

Ge eleverna kunskaper om hur de kan formulera sig tydligare, lyssna mer lyhört och hur de planmässigt kan föra samtal och diskussioner framåt.

- Muntliga presentationer och muntligt berättande om vardagsnära ämnen för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.

Kunna delta i samtal av olika slag.

Hur man gör för att ta till sig ett talat budskap och hur man avgör vad som är viktigt när någon berättar något.

Eleverna lär sig att bedöma mottagarens förkunskaper och kan anpassa innehållet i sin presentation för att kommunikationen ska fungera.

Använd tekniska hjälpmedel vid presentationer och dessa ska eleverna få undervisning om genom hela sin skoltid.

- Berättande i olika kulturer, under olika tider och för skilda syften.

Folksagor från skilda delar av världen.

Berättelser som återges för att roa, eller för att uppfostra eller lära ut något.

### **Berättande texter och sakprosatexter**

- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider och skilda delar av världen. Texter i form av rim, ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Berättande och poetiska texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.

Undervisningen behandlar texter med stor bredd, både berättande och poetiska.

Urvalet ska göras i linje med syftestextens formuleringar om att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Undervisningen behandlar texter skrivna för barn.

Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.

Tillföra nya insikter och utveckla elevernas intressen och kunskaper.

Texterna ska hämtas från olika tider och skilda delar av världen.

Den nordiska litteraturen ska ha sin givna plats i undervisningen, liksom texter från övriga Europa och andra kontinenter.

- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt litterära personbeskrivningar.

Eleverna studera hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt litterära personbeskrivningar.

Innehållet samspelar med läs-och skrivstrategierna i kunskapsområdet ”Läsa och skriva”.

Genom att eleverna studerar texters uppbyggnad och hur olika texter liknar varandra och skiljer sig åt, ökar deras medvetenhet om hur de kan läsa olika typer av texter och vad de behöver ta hänsyn till när de skapar egna texter.

- Några skönlitterära barnboksförfattare och illustratörer.

Undervisning om de författare och illustratörer som står bakom texterna leder till att närma sig förmågan att värdera texter.

Vet man vad som påverkat en författare och i vilket sammanhang ett verk har skrivits, så har man bättre förutsättningar att inta ett granskande förhållningssätt.

Lärare avgör tillsammans med sina elever vilka författare och illustratörer som undervisningen ska behandla.

Författarna och illustratörerna ska komma från Sverige, Norden och övriga delar av världen.

Vidga elevernas kunskaper om hur litterära verk påverkas av var i världen de produceras.

- Beskrivande och förklarande texter, till exempel faktatexter för barn, och hur deras innehåll kan organiseras.

Ha ett innehåll som är relevant för ämnet.

Undervisningen ska ta upp texter som är beskrivande, förklarande/utredande, instruerande och argumenterande texter.

Svenskämnet har inte ensamt ansvar för att eleverna kan läsa facktexter som hör till andra ämnen.

Eleverna tar med sig det de lär sig om sakprosatexter på lektionerna i svenska till andra ämnen.

- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar, och hur de kan organiseras med logisk ordning och punktuppställning i flera led.

- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, interaktiva spel och webbtexter.

Eleverna ska få studera hur budskap byggs upp och berättelser drivs framåt i sammansatta uttrycksformer.

Jämföra ”kombinerade texter” med texter som enbart består av skrivna ord, tal eller bilder.

Eleverna får perspektiv på olika typer av texter och framställningsformer och ser vilka möjligheter det finns att överföra mönster från den ena typen av text till den andra.

De texter som eleverna kommer i kontakt med på sin fritid ska ingå i undervisningen.

Undervisning om hur man skapar en bloggtext, hur språket på webben skiljer sig från språket i en berättande text, ger eleverna större språklig säkerhet.

Lär sig att växla mellan olika situationer och känner att deras språk räcker till.

Leder till att eleverna vågar experimentera med sitt språk, bli kreativa och utvecklar sin identitet genom språket.

## **Språkbruk**

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att skriva ned något man talat om.

Eleverna blir medvetna om hur de själva, med hjälp av sitt språk, lär sig saker och vilka strategier de kan ta till för att förstå och minnas.

Tankekartor, stödord är förslag på strategier som kan passa.

Lärare och elever har möjlighet att välja andra strategier som fungerar bättre för den enskilda individen.

Estetiska lärprocesser spelar en stor roll. Samla eller producera bilder för att minnas, förstå och förklara något.

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.

Ett stort ord-och begreppsförråd är nyckeln till vidare studief framgångar.

Ett begränsat ordförråd leder till att man uttrycker känslor på ett mindre nyanserat

Undervisningens sammanhang och elevernas behov avgör vilka ord och begrepp som ska lyftas fram.

- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på tonfall och ords nyanser.
- Skillnader mellan tal-och skriftspråk, till exempel att talet kan förstärkas genom röstläge och kroppsspråk.

Eleverna ska utveckla en skriftlig mottagarmedvetenhet.

Få träning i att skriva med tanke på en viss läsare eller lyssnare. Är den jag skriver för en person utan förkunskaper eller en som kan mycket om ämnet? Är mottagaren äldre eller yngre än jag själv?

Eleverna ska förstå att de själva kan påverka sitt budskap, positivt eller negativt, med hjälp av hur de väljer att uttrycka sig.

## **Informationssökning och källkritik**

- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbsidor för barn.

Med ökande läs-och skrivförmåga och större erfarenhet kan eleverna vidga sina perspektiv och använda ett mer varierat utbud av källor – muntliga, skriftliga eller digitala.

- Källkritik, hur texters avsändare påverkar innehållet

Få förståelse för att det bakom varje text finns en avsändare och att det påverkar textens budskap och utformning.

Välja källor med rätt kunskapsnivå på den information man söker.

Hitta texter som är skrivna så att man förstår dem.

## **I årskurs 4–6**

### **Läsa och skriva**

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.

Få undervisning om hur man går tillväga för att läsa olika texter.

Att läsa texter som är tryckta ord på papper kräver vissa strategier.

Att läsa texter på webbsidor eller i sociala medier av olika slag kräver andra.

- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.

Olika innehållspunkter samspelar med varandra så att komplexiteten i de texter som studeras gradvis ökar.

De texter som produceras blir allt mer komplexa.

Skriva texter med parallellhandling och dialog är mer krävande än att skriva texter med en enkel handling och personbeskrivningar.

Texter där ord och bild samspelar kan till exempel vara bilderböcker eller serietidningar.

Texter där ord, bild och ljud samspelar kan vara olika typer av webbtexter eller filmer.

- Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.

Texterna blir allt mer sammansatta ju äldre eleverna blir och därmed förändras metoderna för hur de bearbetar texterna.

Får undervisning om hur texter kommer till, förståelse för att den första texten alltid kan utvecklas och förbättras.

Genom att eleverna bearbetar texter kan de få syn på olika företeelser i språket och förstå hur texters budskap förändras genom språkliga val.

- Handstil samt att skriva, disponera och redigera texter för hand och med hjälp av dator.

Fortsätta ett progressionsarbete från åk. 1-3.

Datorn är ett viktigt redskap för skrivande och läsande och ett hjälpmedel vid textbearbetning.

- Språkets struktur med meningsbyggnad, huvudsatser, bisatser, stavningsregler, skiljetecken, ords böjningsformer och ordklasser. Textuppbyggnad med hjälp av sambandsord.

- Hur man använder ordböcker och andra hjälpmedel för stavning och ordförståelse

Eleverna arbetar med mer komplexa texter, med fler abstrakta ord som de behöver förstå och slå upp.

Eleverna klarar att använda fler olika hjälpmedel med stigande ålder.

### **Tala, lyssna och samtala**

- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser.

Ge eleverna kunskaper om hur de kan formulera sig tydligare, lyssna mer lyhört och hur de planmässigt kan föra samtal och diskussioner framåt.

- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Kunskaperna om hur man samtalar, formulerar sig och tar till sig andra människors åsikter ökar

### **Berättande texter och sakprosatexter**

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser *människors villkor och identitets- och livsfrågor*.

Undervisningen ska inte stanna vid att man enbart läser och behandlar texter som ligger nära elevernas egen erfarenhetsvärld.

Tillföra nya insikter och utveckla elevernas intressen och kunskaper.

Texterna ska hämtas olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen.

Talar inte om exakt vilka texter undervisningen ska behandla, men urvalet ska göras i linje med syftestextens formuleringar om att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Progressionen ligger i texternas svårighetsgrad, vilka ämnen de behandlar och i att de anpassas efter elevernas utveckling från barn till ungdomar.

Undervisningen ska behandla texter skrivna för barn och unga.

- Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.

Det här innehållet samspelar med läs- och skrivstrategierna i kunskapsområdet "Läsa och skriva".

Eleverna studerar texters uppbyggnad och hur olika texter liknar varandra och skiljer sig åt ökar deras medvetenhet om hur de kan läsa olika typer av texter och vad de behöver ta hänsyn till när de skapar egna texter.

- Några skönlitterärt betydelsefulla barn-och ungdomsboksförfattare och deras verk.

Varje lärare avgör tillsammans med sina elever vilka författare och illustratörer som undervisningen ska behandla.

Författarna och illustratörerna ska komma från Sverige, Norden och övriga delar av världen.

Vidga elevernas kunskaper om hur litterära verk påverkas av var i världen de produceras.

Öka elevernas förståelse för människors liv och villkor.

- Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag

Studera argumenterande texter.

Eleverna arbetar med att planera och förbereda muntliga framställningar om sina fritidsintressen.

Alla skolans ämnen har ansvar för att inom ramen för ämnet, studera de olika texter som används i undervisningen.

- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter, interaktiva spel och tv-program. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.

Eleverna ska få studera hur budskap byggs upp och berättelser drivs framåt i sammansatta uttrycksformer.

Jämföra ”kombinerade texter” med texter som enbart består av skrivna ord, tal eller bilder.

Eleverna får perspektiv på olika typer av texter och framställningsformer och ser vilka möjligheter det finns att överföra mönster från den ena typen av text till den andra.

De texter som eleverna kommer i kontakt med på sin fritid ska ingå i undervisningen.

Undervisning om hur man skapar en bloggtext, hur språket på webben skiljer sig från språket i en berättande text, ger eleverna större språklig säkerhet.

Lär sig att växla mellan olika situationer och känner att deras språk räcker till.

Leder till att eleverna vågar experimentera med sitt språk, bli kreativa och utvecklar sin identitet genom språket.

### **Språkbruk**

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.

Eleverna blir medvetna om hur de själva, med hjälp av sitt språk, lär sig saker och vilka strategier de kan ta till för att förstå och minnas.

Tankekartor, stödord är förslag på strategier som kan passa.

Lärare och elever har möjlighet att välja andra strategier som fungerar bättre för den enskilda individen.

Estetiska läroprocesser spelar en stor roll. Samla eller producera bilder för att minnas, förstå och förklara något.

- Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.

Undervisningens sammanhang och elevernas behov avgör vilka ord och begrepp som ska lyftas fram.

Hur omgivningen kan påverkas av sättet man uttrycker sig på.

Titta på ungdomarnas eget språk, så att de ska kunna förstå var deras ord och uttryck kommer ifrån och reflektera över hur de används

- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man skriver till och med vilket syfte, till exempel skillnaden mellan att skriva ett personligt sms och att skriva en faktatext.

Eleverna ska förstå att de själva kan påverka sitt budskap, positivt eller negativt, med hjälp av hur de väljer att uttrycka sig.

Både mottagaraspekten och syftet med det man skriver ska tas upp.

- Språkbruk i Sverige och Norden. Några varianter av regionala skillnader i talad svenska. Några kännetecknande ord och begrepp i de nordiska språken samt skillnader och likheter mellan dem. Vilka de nationella minoritetsspråken är.

De nationella minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, jiddisch och romani chib.

Finns flera andra minoritetsspråk Sverige och dessa kan behandlas i undervisningen.

Handla om dialekter såväl som andra språkliga varieteter.

Språket är i ständig utveckling och det är svenskämnets ansvar att belysa detta och göra eleverna uppmärksamma på hur språket förändras.

### **Informationssökning och källkritik**

- Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på Internet.

Med ökande läs-och skrivförmåga och större erfarenhet kan eleverna vidga sina perspektiv och använda ett mer varierat utbud av källor – muntliga, skriftliga eller digitala.

Uppslagsböcker, databaser och de andra källor vill visa att undervisningen inte ska stanna vid att låta eleverna läsa det som står i läroböckerna.

Få undervisning om hur man hittar information på andra ställen.

- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Ett källkritiskt förhållningssätt inte nödvändigtvis innebär att vara kritisk eller negativ till budskapet.

Lära sig att pröva en källas trovärdighet genom att ställa frågor om dess avsändare, syfte och budskap.

### **Så här arbetar vi:**

Vid lokal pedagogisk planering, LPP, synliggör vi målen, hur vi kommer att arbeta utifrån förmågorna, hur vi dokumenterar samt utvärderar. Eleverna är delaktiga i den här processen.

Eleverna ska formulera sig, kommunicera, läsa, analysera, anpassa, urskilja och söka samt utveckla sin identitet genom arbetet i svenska. De ska vidare få använda sig av scenkonst och annat estetiskt berättande.

Arbetet med ämnet är upplagt i en tydlig progression.

Vi genomför nationella prov i åk 3 och 6 samt använder oss av materialet Nya språket lyfter.

## **Bedömning**

### **Årskurs 3**

#### **Vi bedömer elevens förmåga att:**

- läsa bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier
- visa läsförståelse genom att kommentera och återge delar av innehåll
- föra enkla resonemang kring budskap i text och relatera till egna erfarenheter
- skriva enkla texter med läslig handstil och på dator
- använda stor bokstav, punkt och frågetecken
- stava ord som eleven ofta använder och som förekommer i elevnära texter
- skriva berättande texter med inledning, handling och avslutning
- söka information ur anvisad källa och återge informationen i enkel faktatext
- skriva text som innehåller ämnesspecifika ord och begrepp så att innehållet framgår
- kombinera text och bild och då förstärka och förtydliga budskapet
- utifrån givna frågor ge enkla omdömen om sina egna och andras texter
- utifrån respons bearbeta och förtydliga sina texter
- samtala om elevnära frågor och ämnen genom att ställa frågor, ge kommentarer och framföra åsikter
- beskriva vardagliga händelser så att innehållet tydligt framgår
- ge och ta muntliga instruktioner

## **Bedömning**

### **Årskurs 6**

#### **Vi bedömer elevens förmåga att:**

- skönlitteratur och sakprosatext med flyt och använda lässtrategier
- visa läsförståelse genom att göra kronologiska sammanfattningar av texters innehåll, kommentera centrala delar med koppling till sammanhanget
- utifrån egna erfarenheter tolka och föra resonemang om budskap i olika verk
- beskriva sin upplevelse av läsning
- skriva texter med begripligt innehåll, fungerande struktur samt språklig variation
- använda regler för stavning, skiljetecken och språkriktighet
- skriva texter med gestaltande beskrivningar och handling
- söka , välja ut och sammanställa information från urval av källor
- föra resonemang om informationens användbarhet
- göra sammanställningar med beskrivningar, egna formuleringar och användning av ämnesspecifika ord och begrepp
- kombinera text med estetiska uttryck så att eleven kan förstärka och levandegöra texternas budskap
- ge omdömen om texters innehåll
- utifrån respons bearbeta texter mot ökad tydlighet och kvalitet<sup>3</sup>
- samtala om bekanta ämnen genom att ställa frågor och framföra egna åsikter
- förbereda och genomföra muntliga redogörelser med inledning, innehåll och avslut samt anpassning till syfte och mottagare
- ge exempel på nationella minoritetsspråk
- föra enkla resonemang om språkliga varianter
- ge exempel på språkliga likheter och skillnader mellan svenskan och närliggande språk

#### **Bilaga: Kunskapskrav i slutet av åk.6**